

L'ÀRAB: ASPECTES LINGÜÍSTICS A CONSIDERAR

L'àrab és una llengua afroasiàtica del grup semític. És la llengua originària de la península aràbiga i no va ser fins a l'expansió de l'imperi islàmic, que es va exportar a altres territoris (Síria, Iraq, Egipte i Nord d'Àfrica) Actualment és la llengua oficial o cooficial d'una vintena d'estats independents de l'Àfrica i el Pròxim Orient.

Els àrabs tenen com a llengua materna una multitud de varietats regionals que són les que utilitzen en l'ús quotidià de la llengua. Aquests dialectes poden ser mútuament intel·ligibles. Ara bé, tots els parlants de l'àrab comparteixen un únic registre, àrab estandard modern, que és el que s'ensenya a l'escola i la dels documents formals.

En el territori àrab coexisteixen l'àrab estandard modern (el registre de major prestigi), el dialecte de cada zona (el registre col·loquial) i l'àrab clàssic, que és el que s'utilitza en l'àmbit religiós.

• Errors gramaticals més freqüents.	
FONÈTICA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Confusió <i>b/p</i> i <i>k/g</i>. Ex. Cadira → gadira però → berò 2. Dificultat amb les palatals // <i>ny</i> . Ex. canya → canja // lop → top 3. Confusió <i>e/i</i> i <i>o/u</i> Ex. Germans → girmans // Jordi → Jurdi 4. Caiguda de síl·labes V, VC inicials. Ex. Infermera → fermera 5. Afegir una vocal o elidir una consonant en grups consonàntics: Ex. Formatge → furamatge // tren → taren 6. Desplaçament de l'accent. Ex. música → música // física → física 7. Dificultat per discriminar <i>i/e</i>, <i>o/u</i> Ex. metge → mitge // germanes → girmanes // dos → dus 8. Omissió de l'article Ex. De senyoreta (de la senyoteta) // sol gat i està (només un gat i ja està) 9. Problemes de concordança entre l'article i el nom. Tendència a usar els mots com a femenins.
MORFOLOGIA	

	<p>Ex. Les nens // les ulls// les braços //uns normes</p> <p>10. Tendència a elidir les preposicions, especialment <i>de</i>, o a usar-ne una en lloc d'una altra. Ex. El meu pare fa la paleta → el meu pare fa de paleta</p> <p>11. Omissió de l'article en l'estructura (article+possessiu+nom) Ex. Corda seva (la seva corda) // meu avi (el meu avi)</p> <p>12. Omissió i confusió de pronoms febles. Ex. No nat (no hi he anat) // no se com lo dir (no se com dir-ho)</p> <p>13. Confusió de temps verbals, generalització del present. Ex. I després a tornem (i després vam tornar)// i té qui una cosa (i tenia una cosa aquí)</p>
SINTAXI	<p>14. Inversió del subjecte. Ex. Agafa l'home una carta a la dona (l'home agafa una carta a la dona)</p> <p>15. Manca de concordança en nombre o persona entre el subjecte i el verb Ex. Aquí m'assec nosaltres (aquí ens vam asseure nosaltres) Jo corro molt i diu (jo corro molt i dic)</p> <p>16. Omissió del verb copulatiu. Ex. Home, primer any que va allà (home, és el primer any que va allà) Tu bo (tu ets bo)</p> <p>17. Dificultat amb l'ús del verbs <i>haver-hi</i> i <i>tenir</i> (elisió o substitució) Ex. Ha un gos (hi ha un gos) // i quan està calor (i quan tens calor)</p> <p>18. Omissió de les particules subordinants. Ex. El profe tenim (el profe que tenim)</p>

LA LLENGUA AMAZIC

La llengua amazic, també anomenada berber, forma part del grup de famílies lingüístiques afroasiàtiques.

D'entrada, malgrat compartir algun aspectes fonètics, és una llengua allunyada de l'àrab, i per tant, de difícil intercomprensió entre els parlants d'una i altra llengua (a part, és clar, del cas que el parlant berber hagi après àrab, cosa molt comuna). Ara bé, com que el contacte i la pràctica religiosa és comuna (i és en àrab) el lèxic actual de l'amazic conté molts préstecs àrabs.

Els amazic eren els primers pobladors del nord d'Àfrica, i fou a partir del s.VI quan la colonització àrab s'hi estengué.

L'amazic el parlen uns 20 milions de persones (uns 12 m. al Marroc, uns 7m. a Algèria, i quasi 1m. són els tuaregs nòmades a cavall del Níger, Algèria i Mali) a més, hi ha bosses de parlants a Mauritània, Egipte, Tunísia, Líbia...

Totes aquestes varietats han quedat mitjanament aïllades, amb la qual cosa, les evolucions particulars han fet que la intercomprensió entre les diverses llengües amazic no estigui del tot assegurada.

La majoria de parlants d'amazic a Catalunya vénen del Rif, amb Nador com a gran centre, i parlen la varietat tarifit o rifyen.

Malgrat que té un codi antiquíssim d'escriptura, anomenat *tifinag*, es tracta d'una llengua eminentment oral. S'estan fent esforços per revitalitzar el codi escrit (sembla que la forma d'escriptura en caràcters llatins seria la sortida més probable) però caldrà també un ús escolar i dels mitjans de comunicació si es vol tirar endavant aquest projecte. I ha de comptar amb la bona voluntat dels governs, arabòfons, no sempre ben disposats a això, ja que els amazic són fortament independents i són vistos com un perill

Això significa que la majoria dels nostres parlants d'amazic no coneixen el codi escrit en la seva llengua materna, la qual cosa pot comportar algunes dificultats en el treball d'escriptura en català (si saben escriure serà en àrab, llengua d'escolarització obligatòria.)

<ul style="list-style-type: none"> • Error gramatical més freqüents dels berbers que parlen català • FONÈTICA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dificultat de pronúncia de ll i ny en contextos determinats (davant de s): Ex. anys ---- ans u//s ---- u/s,u/j/s 2. Pronúncia de l final de síl·laba com a r: Ex. balcó --- barcó 3. Confusió entre la z (s sonora) i j: Ex. posar ---- pojar 4. Confusions en les pronuncies de les vocals (especialment e per i, i també i per e, però altres casos són possibles): Ex. fer ---- fir divertida --- divirtida bigoti ---- begoti menjo --- manjo
<ul style="list-style-type: none"> • MORFOLOGIA	<ol style="list-style-type: none"> 5. Ús més ampli de l'article que en català: Ex disfressa de metge --- disfressa del metge 6. Confusions en el gènere dels noms, i en els col·lectius: Ex. té un cotxe --- té una cotxe els gats i els gossos m'agraden --- el gat i el gos m'agraden 7. Omissió dels pronoms en i hi: Ex. també hi ha ordinadors --- també ø ha ordinadors i els dònuts, no en menjo --- i els dònuts no ø menjo

	<p>8. Ús inadequat dels temps verbals, barreja de present i passat, o ús d'un enlloc de l'altre:</p> <p>Ex. quan vam acabar ens <i>vam quedar</i> al pati ---quan vam acabar ens <i>hem quedat</i> al pati un dia <i>érem</i> fora de casa --- un dia <i>estem</i> fora de la porta</p>
<ul style="list-style-type: none"> • SINTAXI	<p>9. Col·locació inadequada del subjecte darrere del verb: <i>el meu pare</i> treballa de paleta --- treballa <i>el meu pare</i> de paleta</p> <p>10. Ús inadequat de l'adverbi més: la meva <i>millor</i> amiga és la Meritxell – la meva amiga <i>més millor</i> és la Meritxell</p>

EL SISTEMA EDUCATIU DEL MARROC

L'estructura

Prèviament a l'educació obligatòria, les *maternelle* (institucions privades) ofereixen educació preescolar dels 2 als 6 anys però, a causa del seu caràcter principalment privat, es tracta d'una etapa restringida a col·lectius molt concrets i reduïts.

El sistema educatiu marroquí estableix l'etapa obligatòria dels 6 als 15 anys, i queda integrada així per un total de nou cursos escolars. L'educació obligatòria se subdivideix en educació primària (dels 6 als 12 anys) i col·legial (dels 12 als 15 anys). Aquesta segona etapa té per objectiu l'especialització en una professió, i combina continguts més acadèmics amb pràctiques laborals. La promoció de curs dins de cada etapa és automàtica i només a l'últim grau de cadascuna (sisè grau de l'educació primària i novè grau de l'educació col·legial) els alumnes han de fer uns exàmens, que poden repetir durant tres anys consecutius i, en cas de no aprovar-los, poden ser orientats cap a l'educació professional.

L'estructura del sistema educatiu marroquí requereix fer quatre remarques. En primer lloc, el sistema que acabem d'exposar és el sistema educatiu francòfon (malgrat que la llengua vehicular sigui l'àrab i el francès hi ocupi una categoria de llengua estrangera) i és producte de la Carta Nacional de l'Educació i de la Formació aprovada pel Govern marroquí l'any 1999. Ara bé, aquesta estructura conviu amb un sistema educatiu alcorànic, exclusivament en àrab, dedicat a l'estudi i la memorització de l'Alcorà i organitzat sobre la base d'una etapa primària (subdividida en dos cicles de quatre i tres anys respectivament) i una etapa d'educació secundària (de tres anys de durada).

En segon lloc, les taxes d'escolarització han tingut un increment important en la darrera dècada, de manera que han passat d'un 52% d'escolarització a l'educació primària l'any 1990-1991 a un 92% en el curs 2003-2004. Tot i així, cal tenir presents dos elements. Primerament, que aquest augment de l'escolarització no és general i uniforme sinó que afecta en menor mesura els àmbits rurals i el sexe femení. Segonament, que una part important de l'alumnat que arriba a Catalunya procedent del Marroc és d'incorporació tardana, és a dir, hi arriben amb més de 8 anys d'edat, i és probable que alguns d'aquests nens escolaritzats a Catalunya, tant a l'educació primària com —sobretot— a l'educació secundària obligatòria, no hagin estat escolaritzats prèviament al seu país d'origen, especialment si provenen de contextos rurals en què aquesta educació és encara més deficitària.

La càrrega lectiva és la tercera qüestió que cal comentar. Al Marroc l'educació primària abraça unes trenta hores a la setmana i l'educació secundària de trenta a trenta-quatre hores, i es distribueix en totes dues etapes al llarg de tota la setmana; els dies festius són els divendres i els diumenges. Així doncs, en principi, el sistema educatiu marroquí implica més dedicació de temps dels alumnes a l'assistència a classe. Cal matisar altra vegada que les baixes taxes d'escolarització i la informalitat en el seu compliment dins del sector públic (especialment en l'àmbit rural) comporten que un volum important de l'alumnat marroquí present a les aules catalanes no estigui acostumat a seguir aquests horaris, i que la jornada lectiva catalana se'ls faci llarga i feixuga.

El quart punt fa referència a l'existència dins del sistema francòfon de dues xarxes educatives, una de pública i una altra de privada, amb diferències considerables entre elles i clarament favorables al sector privat pel que fa a nivells d'aprenentatge i organització.

Per finalitzar aquest apartat, cal esmentar breument l'educació postobligatòria al Marroc. Aquesta ofereix dues vies, una d'introducció ràpida al mercat laboral (una mena de curs pont d'un any) i, una segona, de caràcter més acadèmic, enfocada a l'accés a la universitat (sigui per itineraris acadèmics o professionals). En general, el pes atorgat a la formació professional és clarament superior al que rep aquest tipus de formació en el sistema català.

Les dinàmiques

Jerarquia i disciplina són els dos elements més característics de les dinàmiques dins les aules marroquines. Tècniques considerades poc pedagògiques en l'àmbit educatiu català, com ara la intimidació i l'agressió física a mans del professorat, són encara presents en alguns contextos del Marroc. Aquest funcionament es fonamenta en la por de l'alumne com a mecanisme de respecte cap al professor i d'establiment de l'ordre dins de l'aula. Alhora, els professors estableixen unes relacions distants amb el seu alumnat. Però el respecte professat al Marroc al professorat no és producte en exclusiva de la intimidació que aquest exerceix, sinó també del fet que es tracta d'una persona adulta (figures molt respectades dins de la cultura àrab i amaziga) i d'una persona amb autoritat i vàlua professional dins la societat marroquina. És per tot això que els alumnes marroquins, tot just incorporar-se a classe a Catalunya, experimenten una situació de confusió davant el que consideren manques de respecte al professorat.

Un segon element de comparació entre el sistema català i el sistema marroquí és el nivell d'aprenentatge. Hem de tenir present que la varietat de situacions personals (davant la reduïda taxa d'escolaritat marroquina) i de centres escolars (públics, privats, rurals, urbans, francòfons, alcorànics...) ens dificulta establir unes pautes d'aprenentatge globals al Marroc. Tot i així, les experiències expressades pels alumnes marroquins a Catalunya tendeixen a considerar que el nivell educatiu català és molt superior al del seu país d'origen, per la qual cosa tenen grans dificultats i déficits instructius previs. Aquesta situació s'emfasitza en el cas d'aquells adolescents que s'incorporen a l'educació secundària obligatòria sense haver estat escolaritzats abans.

Cal afegir un darrer punt, en relació amb les pedagogies pròpies del sistema marroquí, que podem situar en la lògica pre-LOGSE a l'Estat espanyol. Així, sense poder generalitzar, els mètodes d'aprenentatge al Marroc disten de les lògiques constructivistes i d'aprenentatge significatiu que impregnen la filosofia docent a les aules catalanes i se centren en tècniques de memorització mecànica i en la figura del professor com a transmissor magistral de coneixements.

Una darrera qüestió és la de les llengües vehiculars del sistema educatiu marroquí. L'àrab és la llengua oficial de l'ensenyament però, des de 2003, l'amazic ha estat incorporat com a assignatura obligatòria en l'educació a primària en unes 350 escoles designades pel Ministeri d'Educació en regions amazigòfones, arabòfones i a les ciutats. Està prevista l'extensió d'aquest ensenyament fins al batxillerat abans del 2008. Una part important de la població marroquina resident a Catalunya pertany a la comunitat amaziga, de manera que ha estat escolaritzada en el seu país d'origen en una llengua no materna, l'àrab. Aquesta és una característica important per a l'ensenyament del català, ja que en molts casos es tracta d'alumnes bilingües, amb els avantatges que això comporta per a l'aprenentatge de noves llengües. I alhora és quelcom que s'ha de tenir present en el moment que les llengües d'origen entren en joc en les dinàmiques educatives.

L'atenció que s'ofereix als alumnes dels centres educatius públics, el seguiment de les faltes d'assistència, la reunió de pares i mares, les entrevistes individuals, les cartes... tot plegat és valorat molt positivament per les famílies, tot i que moltes reconeixen que la manca de temps i les dificultats idiomàtiques els dificulten mantenir més relació amb els centres escolars. A més, existeix entre les famílies del Marroc un sentiment de confiança i respecte envers el professorat, que els porta a delegar-hi la responsabilitat total sobre els seus fills durant la jornada lectiva, i a considerar que no han d'entorpir la seva tasca docent. Sovint aquesta darrera actitud és interpretada per una part del professorat autòcton com a manca d'implicació dels pares marroquins.

Les famílies

Les famílies marroquines centren les seves opinions sobre el sistema educatiu català i la comparació respecte del sistema educatiu en dos temes: el nivell d'aprenentatge i la relació entre les famílies i l'escola.

Respecte al primer tema, les famílies marroquines consideren que l'escola catalana és “millor” que la marroquina, en tant que els ofereix més oportunitats. Cal tenir present que la seva percepció se centra, d'una banda, en aspectes organitzatius (horaris que es respecten, professors que no falten a classe...) i, de l'altra, en qüestions relatives a l'atenció i la cura dels alumnes (informació als pares, controls d'assistència...), més que no pas en els continguts acadèmics, tot i que la percepció dels seus fills sobre les seves dificultats també els porta a parlar del major nivell d'aprenentatge del sistema educatiu català.

L'opinió d'algunes famílies marroquines sobre les relacions que l'escola catalana estableix amb elles és el resultat d'una experiència prèvia amb l'escola marroquina, en què aquestes relacions són nul·les i, en cas d'existir, són majoritàriament per iniciativa de la família i sempre davant de problemes concrets dels alumnes. L'atenció que s'ofereix als alumnes des dels centres educatius públics, el seguiment de les faltes d'assistència, la reunió de pares i mares, les entrevistes individuals, les cartes... tot plegat és valorat molt positivament per les famílies, tot i que moltes reconeixen que la manca de temps i les dificultats idiomàtiques els dificulten mantenir més relació amb els centres escolars. A més, existeix entre les famílies del Marroc un sentiment de confiança i respecte envers el professorat, que els porta a delegar-hi la responsabilitat total sobre els seus fills durant la jornada lectiva, i a considerar que no han d'entorpir la seva tasca docent. Sovint aquesta darrera actitud és interpretada per una part del professorat autòcton com a manca d'implicació dels pares marroquins.

**Informació extreta de la publicació *Els sistemes educatius als països d'origen de l'alumnat immigrant. Una aproximació.* M.A. Alegre i altres
Fundació Jaume Bofill**

Estructura del sistema educatiu del Marroc		
Edat	Curs	Tipus d'estudis
-18 18		Educació superior
17 16		Batxillerat
15		Educació secundària general Formació professional curta
14 13 12	9è 8è 7è	Educació col·legial
11 10 9 8 7 6	6è 5è 4t 3r 2n 1r	Educació primària
5 4 3 2		Educació preescolar